

Leuvehaven

4.1 Museumstukken

Lachend steken Hans en Jan hun kin in de jas. Het is rustig in de Leuvehaven vandaag, dus ze hebben wat tijd voor zichzelf. Hans is een pas gepensioneerde gepassioneerde vrijwilliger, Jan een ontslagen stedenbouwkundig tekenaar ("ik heb hier een uitmelkertbaan"). En ze liggen elkaar wel, Hans en Jan. Sowieso hebben ze allebei een snor.

Hans verschaft bezoekers van het Havenmuseum de nodige informatie over een ouderwets turfschip. "Dit is een platbodem, gebouwd in Kampen in 1908. De schipper, meneer Hutten, woonde hier met twee vrouwen. Zijn eerste vrouw Annigje overleed aan een ziekte nadat ze meneer Hutten drie kinderen had geschonken. Zijn tweede vrouw is later ook ziek geworden."

"Na 1930 werd dit schip door een stuwbootje aangedreven, daarvoor door het zeil of, bij windstil, door mevrouw Van Hutten aan de oever met een touw om haar middel."

Hans geniet van zijn werk. Voor dat plukje mensen wil hij best weer en wind trotseren. "Ik kom uit de sociale sector en ik vind het heerlijk om nu door zo'n levend museum te wandelen en werken." Een gezin met oma verschijnt uit het vooronder, waar ze zojuist de slaapvertrekken van de familie Hutten hebben bewonderd.

Opeens ziet oma opeengestapelde blokken steenkool bij het gerestaureerde haardvuurtje liggen. "Sorry, maar zijn dat briketten? Die ken ik nog wel van vroeger. Daar staken wij ook altijd het vuur mee aan. Grappig, ik zie me zo weer

lopen als klein meisje met zo'n grote smerige briket." Het vijftal lacht met oma mee en bestijgt de trap naar de steiger, waar Jan in zijn rondvaartbootje de krant leest.

"U vraagt, wij varen." Voor een paar euro per persoon kan Jan ongeveer tien bezoekers per keer door de historische havens van Rotterdam varen. Vlak voor de entree naar de Wijnhaven, passeert Jan's boot een vuurtorenschip. "Vroeger lagen die in de zee ter oriëntatie voor de schippers, maar tegenwoordig met internet en GSM.(hij bedoelt natuurlijk GPS) zijn die schepen overbodig. Daarom ligt-ie ook hier."

Vervolgens maakt Jan een rondje door de Oude Haven met haar sloopshelling. "Als ik zomers al die terrassen bij de kubuswoningen vol zie zitten, krijg ik onmiddellijk dorst. Sowieso moet het niet te warm zijn in de zomer, wil ik een

Leuvehaven

beetje geld overhouden aan die tochtjes. Als het namelijk echt heet is, gaat iedereen de stad uit naar het strand. Je weet wat ze zeggen: Vrouwen bloot, handel dood!"

Als Jan onder de Spanjaardbrug richting Haringvliet vaart, vertelt hij dat hij uit een schippersfamilie komt. "Maar dat is natuurlijk niet raar in een land als Nederland, dat voor een groot gedeelte uit water bestaat."

"En als je bedenkt dat 1/3 van Nederland eerst water was en nu beschermd wordt door een paar dijken, is het eigenlijk wonderbaarlijk dat we hier nog steeds droge voeten hebben."

Vervolgens vaart Jan door het Haringvliet, waar de oude schepen bijna op elkaar gestapeld liggen. "Kun je nagaan dat voor 1998 hier geen enkel schip lag? Pas nadat ze een paar aanlegpalen

in de grond hebben geslagen, werd dit weer een bruisende haven. Tot die tijd was in de stad nauwelijks te merken dat Rotterdam de grootste havenstad van de wereld is. Alle havenarbeid verdween richting zee naar de Botlek en Europoort en in de stad verrezen enkel en alleen hoge flatgebouwen."

"Daarom is het fijn dat het varende culturele erfgoed weer in de havens van Rotterdam ligt. Het zijn varende monumentjes en het zorgt ervoor dat de stad tot leven komt."

Bij terugkomst in de Leuvehaven na 35 minuten, staat Hans de boot al op te wachten. Samen leggen ze boot vast aan de steiger. "Op deze boot heb je het ultieme vakantiegevoel", zegt Jan. "Een paar keer met mij meevaren op de antistress-boot is goedkoper dan de psycholoog. Of niet, Hans?"

4.1.1 Bewust van eigen geschiedenis

Het Havenmuseum verbindt het Museumkwartier met de Oude Haven en de Kop van Zuid met de Coolingsingel. Hoe Rotterdams kan een museum zijn? En dat is waar het Havenmuseum juist om te doen is. Het gratis museum is door zijn open karakter van alle kanten benaderbaar. Daardoor is het Havenmuseum meer een authentieke passage voor de bewoners dan een museum waar mensen van het hele land op zondag naar toekomen. Het museum is bedoeld voor iedereen die zich om de een of andere reden in de buurt van de Leuvehaven (met z'n walk of fame) bevindt. "Wij zijn zo logisch, dat niemand erbij nadenkt", zegt Hanneke Ouwens, hoofd communicatie van het Havenmuseum. "Wij proberen cultuur zo laagdrempelig mogelijk te houden en richten ons op alle Rotterdammers. We zijn een werkend museum. Alles werkt nog, wat we op themadagen demonstreren. In de zomer organiseren we zelfs stoomvaarten." Het Havenmuseum heeft een aanzienlijke collectie. Zoals dektjalk De Hoop, Westlandse praam Mijl op Zeven, stoomsleepboot Volharding 1, kustvaarder Zeemeeuw en opduwer Stompie. Hoewel de schepen anders doen vermoeden, bestaat het Havenmuseum amper drie jaar. "Kun je voorstellen dat tot de jaren tachtig dit een kale vlakte vol met auto's was?" vraagt Hanneke. "Deze schepen werden vroeger oud roest genoemd, waarmee je geen sier kon maken. Maar op deze manier begon Rotterdam zijn verbinding met de stad te verliezen. We werden echt een stad met een leeg hart. Het Havenmuseum wil de Rotterdammer bewust maken van zijn eigen geschiedenis. Havens als de Leuvehaven, Wijnhaven en Haringvliet bepaalden nog niet lang geleden het straatbeeld in Rotterdam. Onze schepen waren in die tijd de iconen van de stad. Gelukkig zijn wij er. Vroegere havenarbeiders werken hier op vrijwillige basis, zodat de sfeer van vroeger wel heel dichtbij komt. Zware shag, een pet en als het even kan een snor, je kent het wel."

4.1.2 Bewegende Historie

De naam Professor Plons zou je niet snel verbinden aan een museum. Niettemin is Professor Plons bedoeld voor de allerkleinste bezoekers van het Maritiem Museum, waar ze in elektrische containerkarretjes en een wippende mini-Spido algemene kennis krijgen aangereikt. “De historische kennis van de gemiddelde Nederlander is niet geweldig”, zegt Cees Zevenbergen van het Maritiem Museum. “Via de kinderen proberen we de ouders ons museum binnen te krijgen.” Een ander masker van het Maritiem Museum is die van digitaal en interactief informatiebureau voor alles over de oorsprong van Rotterdam als havenstad. Te zien: een verstandsverbijsterend schaalmodel van Rotterdam in zowel de 21ste als de 18de eeuw; een reusachtig gedetailleerd zoekplaatje.

Via internet is waar te nemen welke schepen op dit moment voor de Nederlandse kust liggen en videoschermen tonen bewegende beelden van havenarbeid uit de vorige eeuw. “Tegenwoordig willen de mensen beleven in plaats van bekijken,” zegt Cees, als hij de werking van een razendsnel computerprogramma toelicht. “Bovendien is deze prachtig verlichte theateropstelling natuurlijk uitstekend voor grote schoolklassen.”

Naast de digitale geschiedenis worden in het Maritiem Museum op de traditionele manier en in thematische tentoonstellingen Hollandse zeeschatten getoond. Verzameld vanaf de oprichting in 1874. Vol trots toont Cees een scheepsmodel uit de vijftiende eeuw. “Dit scheepje van kurkeiken is in 1921 door havenbaron Van Beuningen in Amerika aangekocht. Wat opvalt is zijn ronde vorm. Het lijkt wel een notendop.” Notendop is sowieso typerend voor het Maritiem Museum in de Leuvehaven. De klassieke schepen in het aangrenzende Havenmuseum completeren de duik in de Rotterdamse zeevaartgeschiedenis. Uitgerekend in de Leuvehaven, de haven die geen haven meer is. Cees houdt van het museum

en gelooft in de nieuwe koers: ‘vrouwen en kinderen eerst!’ “Ach, je moet het zo zien: als je een-

maal bent geweest, kom je altijd. Een beetje historie kan toch geen kwaad?”

